

Nr 151.

Av herr **Hansson** i Skegrie **m. fl.**, *angående utredning om införande av investeringsfonder vid jordbruk.*

Vid 1947 års riksdag genomfördes beslut om rätt för aktiebolag och ekonomiska föreningar att vid inkomsttaxeringarna åtnjuta avdrag för avsättning av vinstmedel till investeringsfonder. Undantag från lagstiftningen gjordes emellertid beträffande jordbruk och skogsbruk. I remissyttranden över föregående utrednings förslag hade bl. a. Sveriges lantbruksförbund uttalat sig för en dylik utvidgning även till dessa näringsgrenar.

De motiv mot att lagen även skulle gälla för jordbruk och skogsbruk, som anförts av såväl utredningen (SOU 1945: 49) som jämväl av vederbörande departementschef och riksdagsutskott, synas emellertid knappast vara tillräckligt härande. Utredningen, vars synpunkter också varit vägledande vid riksdagsbehandlingen, gjorde jämförelse beträffande industriens och jordbrukets möjligheter att genom dylika fonder verka konjunkturutjämnande, särskilt med hänsyn till förekommande av arbetslöshetsrisker. Härvid kom utredningen till det resultatet, att jordbruket ej företer sådana arbetslöshetsrisker och ej heller erbjuder arbetsreserver i den utsträckning och under sådana förhållanden att detta motiverar investeringsfonder. Utredningen synes emellertid härvid ha betraktat problemet från allt för snäv synvinkel. Argumentet, att jordbruket självt ej synes komma att lössläppa så mycken arbetskraft att denna skulle räcka till för att utföra de planerade investeringarna, utan att det skulle bli nödvändigt att anlita avlägset boende och ovan arbetskraft härför, torde knappast vara övertygande för att motivera ett avstyrkande. En jämförelse mellan jordbruket och industrien för att utröna var de största investeringsbehoven finnas torde icke ställa jordbruket i efterhand och skulle även påvisa, att arbetskraft från andra sysselsättningar skulle med fördel kunna användas. Man behöver endast peka på önskvärda och nödvändiga byggnadsförbättringar och nybyggnader vid jordbruket, den i hög grad otillräckliga dräneringen av odlad jord, de bristfälliga vägarna etc. för att påvisa att det finns mycket stora utrymmen för i hela samhällets intresse önskvärda investeringsobjekt, inte minst ur arbetskraftssynpunkt. Den arbetskraft som redan nu användes för byggnationen inom jordbruket torde i allmänhet ej kunna hänföras till jordbrukets egen arbetskraft. Denna är beträffande sysselsättningsort ganska rörlig mellan landsbygd och tätort, varför en minskad investering i jordbrukets byggnader under en lågkonjunktur torde, liksom en sådan minskning inom industrien, medverka till friställandet av egentliga byggnadsarbetare. Likaså torde övriga ovannämnda investeringsobjekt ganska väl överensstämma med

sådana arbeten, vari arbetskraft från andra näringar sysselsatts vid tidigare arbetslöshetskriser.

Investeringsfonder för jordbrukets byggnader, grundförbättringar eller maskinanskaffning synas därför relativt sett inte ha någon väsentligt mindre konjunkturutjämnande effekt än industriens investeringsfonder.

De sakkunniga ha vidare anfört att de olika stödåtgärder, som nu finnas beträffande jordbrukets byggnader såsom exempelvis förbättringsbidrag, nybyggnads- och förbättringslån, lantarbetarbostadslån osv., skulle åstadkomma att man genom investeringsfonder kom att beträda två olika stödlinjer.

Detta statens stöd åt jordbrukets byggnader genom lån och bidrag synes ej böra anföras som skäl emot investeringsfonder. Sådana fonder äro främst konjunkturutjämnande anordningar, åstadkomna i samhällets intresse, och få icke i detta sammanhang betraktas som stödåtgärder.

Stor vikt synes nämligen också böra läggas vid att jordbruket i jämförelse med industrien är styvmoderligt behandlat, då det gäller dess möjligheter till inre konsolidering.

Den fria avskrivningsrätten för industrien å inventarier, varulager etc. har ej någon motsvarighet vid jordbruket. För industrien har denna rätt inneburit mycket stora ekonomiska förmåner och torde vara en av orsakerna till den synnerligen omfattande konsolidering, som skett inom industrien under de senare åren. Även om jordbruket erhöi liknande förmåner beträffande avskrivning å inventarier m. m., torde dock ej samma effekt kunna nås härav på grund av de många små enheterna och de genomsnittligt låga årsinkomsterna. En skattefri avsättning till en investeringsfond främst för t. ex. framtida byggnadsbehov eller maskinanskaffning skulle i någon mån bli en kompensation, om än ej jämförbar med industriens fria avskrivning. Rätt till avsättning av vinstmedel vid jordbruket till dylika investeringsfonder kan därför också betraktas som en åtgärd i syfte att skapa likställighet i fråga om ekonomiska fördelar mellan industri och jordbruk.

Även om vederbörande utskott vid fjolårets behandling av förevarande fråga intog en synnerligen välvillig inställning och förutsatte att denna fråga snarast bringades till en positiv lösning, ansåg man sig dock icke kunna tillstyrka bifall närmast med hänsyn till att ännu ej bokföringsplikt införts vid jordbruket och det därför saknades tillräckliga kontrollmöjligheter.

Häremot torde emellertid kunna anföras, att beskattningsmyndigheterna genom de allmänna självdeklarationerna ha ett material som torde vara eller ha möjligheter att göras jämförbart med jordbrukarnas räkenskaper. Genom en fortlöpande registrering hos vederbörande taxeringsnämnd av investeringsfonderna och en redovisning härifrån till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar böra fullt tillfredställande kontrollmöjligheter kunna

anordnas. Även därigenom att sådana fonder placerades å spärrade konton i bankerna i de fall, då ej ordnad bokföring förelåg, skulle effektiv kontroll kunna åstadkommas. Den omständigheten att bokföringsskyldighet ännu ej införts vid jordbruket bör därför inte föranleda ett avstyrkande. Även om sådan bokföringsplikt skulle komma att införas i enlighet med vederbörande utrednings förslag, torde dock ett mycket betydande antal jordbruk icke komma att beröras därav. Enligt denna utredning skulle bokföringsplikt endast åläggas jordbruk med över 60 000 kronors taxeringsvärde. Det framgår ju omedelbart, att det ojämförligt största antalet svenska jordbruk icke skulle falla under en sådan lagstiftning. Utsikterna för att man, trots detta, frivilligt skulle införa sådan bokföring, även vid dessa mindre jordbruk, torde vara ganska ringa. Följaktligen kommer ett mycket stort antal jordbruk, trots införandet av bokföringsplikt, att under lång tid ej kunna erbjuda andra möjligheter till kontroll av eventuella investeringsfonder än vad nu är fallet. Att på grund härav utesluta dessa vid ett eventuellt inrättande av sådana fonder skulle vara orimligt. Förhindrandet av en sådan likställighetsåtgärd mellan jordbruket och industrien bör således ej få förekomma av sistnämnda anledning. Det torde därför vara nödvändigt att pröva andra vägar för kontroll av sådana fonder vid jordbruket än vad som nu föreskrivits för industrien.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta anhålla hos Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning om införande av investeringsfonder vid jordbruk samt om de speciella former härför som synas nödvändiga.

Stockholm den 21 januari 1948.

Nils G. Hansson
i Skegrie.

Gunnar Hedlund.

Axel Rubbestad.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Anders Pettersson
i Dahl.

Sam. B. Norup.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Harald Johnsson
i Skoglösa.